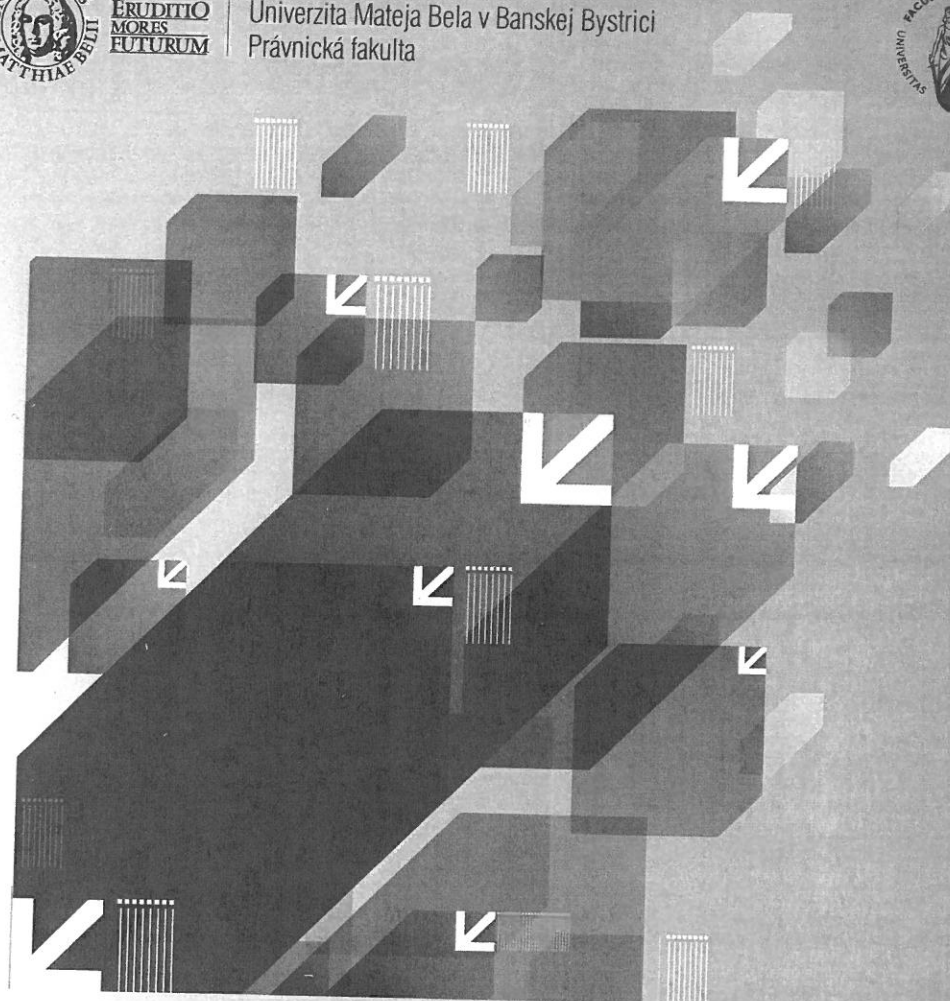

ERUDITIO
MORES
FUTURUM

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Právnická fakulta

NOTITIAE NOVAE FACULTATIS IURIDICAE UNIVERSITATIS MATTHIAE BELII NEOSOLII

ROČNÍK XIX.

 ELIANUM

2014-2015

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Právnická fakulta

**NOTITIAE NOVAE
FACULTATIS IURIDICAE
UNIVERSITAS MATTHIAE BELI
NEOSOLII**

**ROČNÍK
XIX.**

 ELIANUM

2014-2015

Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Predseda redakčnej rady a vedecký redaktor:

Dr. h. c. mult. Prof. JUDr. Mojmír Mamojka, CSc.

Recenzenti:

Dr. h. c. Prof. JUDr. Vladimír Čechot, CSc.

Dr. h. c. Prof. JUDr. Jozef Madliak, CSc., DSc.

Zostavovateľ:

Bc. Ján Chmelík

Vydavateľ:

Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici
Právnická fakulta UMB

© Právnická fakulta UMB v Banskej Bystrici

ISBN 978-80-557-0867-6

EAN 9788055708676

OBSAH

<i>Andrea Barancová a Monika Némethová</i> Daňové aspekty zabezpečovacieho prevodu práva	6
<i>Marian Ďurana</i> Darovacia zmluva	15
<i>Milan Ďurica</i> Legislatívne experimenty pri teste insolventnosti alebo neúspešné pokusy ako ochrániť veriteľov	25
<i>Daniela Gandžalová</i> Hmotnoprávne účinky začatia občianskeho súdneho konania	46
<i>Daniela Gandžalová</i> Právne následky zániku manželstva rozvodom	59
<i>Pavol Hrivík</i> Reflexia na ľudské práva v EÚ, riziká a nástrahy v ich vývoji	69
<i>Róbert Jáger</i> Jazykovedná analýza použitia staroslovienskych termínov pravda/právo v Rastislavovom posolstve	81
<i>Róbert Jáger</i> Navrátenie vydatých žien do domácnosti v právnom poriadku Slovenskej republiky vojnového obdobia	93
<i>Renáta Jakubčová</i> Povojnová konfesijnoprávna situácia na území Československa v druhej polovici 20. storočia (niektoré aspekty)	105
<i>Jaroslav Klátik</i> Postup slovenských justičných orgánov pri vydávaní európskeho zatýkacieho rozkazu a úvahy de lege ferenda	116
<i>Gabriela Klátiková</i> Právna subjektivita spoločnosti s ručením obmedzeným	133
<i>Dušan Korgo</i> Význam využívania operatívno-pátracej činnosti v boji s obchodovaním s ľuďmi	148
<i>Lucia Kuníková</i> Dovolenka ako najvýznamnejšia doba odpočinku	165
<i>Lucia Kuníková</i> Pracovná zmluva a jej špecifiká	174

<i>Miloš Levrinc</i> Aplikácia pravidiel neštátneho pôvodu v medzinárodnom obchode – „Lex Mercatoria“ („Svetové právo medzinárodného obchodu“)	182
<i>Miloš Maďar</i> Dokumentárny akreditív v medzinárodnom obchode	194
<i>Jozef Madliak</i> Súčasný stav prevencie v oblasti obchodovania s ľuďmi v SR	202
<i>Mojmír Mamojka ml.</i> Propagácia zahraničných hazardných hier – sú naozaj všetci podnikatelia na rovnakej štartovacej čiare?	210
<i>Mojmír Mamojka ml.</i> Korelácia bazálnych povinností spoločníka v spoločnosti s ručením obmedzeným	217
<i>Peter Mihály</i> Európska ochrana pred poškodzovaním finančných záujmov európskych spoločenstiev	226
<i>Júlia Ondrová</i> Ochrana osobnosti	238
<i>Andrea Peleščáková</i> Register diskvalifikácií	257
<i>Anna Schneiderová</i> Anglická právnická terminológia – predpoklad zvládnutia štúdia odborných predmetov z oblasti práva vyučovaných v anglickom jazyku	260
<i>Martin Skaloš</i> Kolektívna bezpečnosť a Československo v rokoch 1918 - 1938	268
<i>Miroslav Slašťan</i> Základy súdnej ochrany pred porušovaním únievého práva členskými štátmi	279
<i>Katarína Ševcová</i> Rozhodovanie súdov o obmedzení či pozbavení spôsobilosti na právne úkony de lege lata i de lege ferenda	289
<i>Juraj Takáč</i> Pojmové vymedzenie a charakteristika inštitútu Práva stavby	299
<i>Peter Tonhauser</i> Predzmluvné vzťahy	309
<i>Rastislav Urbáni</i> Zásada „ultima ratio“ a jej uplatňovanie v trestnom zákonodarstve	318

Róbert Jäger

Recenzia na dielo: Peter Mosný – Miriam Laclavíková: „Vybrané kapitoly z vývoja právnych inštitútov“, Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2013, ISBN 978-80-8082-703-8. s.195.....329

Róbert Jäger

Správa z konania medzinárodnej vedeckej konferencie „Ako sa nestat' obeťou obchodovania s ľuďmi? Hľadáme riešenie“.....332

Zoltán Valentovič

Správa o exkurzii študentov na Prezídiu policajného zboru a návštevy Národnej rady Slovenskej republiky.....335

MIROSLAV SLAŠŤAN¹

ZÁKLADY SÚDNEJ OCHRANY PRED PORUŠOVANÍM ÚNIOVÉHO PRÁVA ČLENSKÝMI ŠTÁTMI

Kľúčové slová

Európska únia (EÚ), únievé právo (právo EÚ), Zmluva o EÚ (ZEÚ), Zmluva o fungovaní EÚ (ZFEÚ), sankcie, rozsudok, primárne právo, sekundárne právo, vnútroštátny súd, Ústavný súd, Súdny dvor, Európska komisia, súdna ochrana, konanie o porušení povinnosti, prejudiciálne konanie, členský štát, odvolanie, dovolanie, obnova konania, ústavná sťažnosť, náhrada škody

Abstrakt

Príspevok analyzuje rôzne spôsoby a úrovne súdnej ochrany záväzkov plynúcich z práva Európskej únie zo strany orgánov verejnej moci členských štátov EÚ. Rozoberá centralizovaný a decentralizovaný model, ktorý reprezentuje najmä konanie o porušení povinnosti podľa článkov 258 až 260 ZFEÚ, prejudiciálne konanie podľa čl. 267 ZFEÚ a vnútroštátne konanie o náhradu škody, konanie o ústavnej sťažnosti alebo osobitná obnova konania podľa Občianskeho súdneho poriadku.

Abstract

The paper analyses the different concepts and levels of legal protection of their obligations under European Union law by the public authorities of EU Member States. It analyses also the centralized and decentralized model, which represents mainly the infringement proceedings under Articles 258 to 260 TFEU, preliminary ruling under Article 267 TFEU and national action for damages, constitutional complaints or special recovery proceedings under the Code of Civil Procedure.

Úvod

Vymáhateľnosť práva Európskej únie predstavuje významnú právnu a politickú úlohu nielen na nadnárodnej úrovni inštitucionálneho systému EÚ, ale i na vnútroštátnej úrovni jednotlivých členských štátov. Obe úrovne pritom upravujú zisťovanie, rozhodovanie o porušení a spôsob nápravy nesprávne uplatňovaného

¹ Miroslav Slašťan je docentom medzinárodného práva na Katedre ústavného práva Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, pedagogicky tu pôsobí od r. 2002. Je znalcom v odbore právne vzťahy k cudzine (odvetvie Medzinárodné právo súkromné a procesné a Európske právo). Je členom disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu SR a členom Rady Justičnej akadémie a zároveň aj jej externým členom pedagogického zboru, kde pravidelne prednáša pre sudcov a prokurátorov. Je členom viacerých vedeckých rád a tiež členom redakčných rád domácich aj zahraničných časopisov (Právnickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne a Právnickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci). Príspevok vznikol pri riešení výskumných úloh v rámci projektu APVV-0754-07 „Vplyv judikatúry súdov Európskej únie na vnútroštátne právo členských štátov“.

úniového práva viacerými prostriedkami rôznej povahy a účinnosti, z ktorých kľúčovú zohráva práve súdna ochrana, ako prostriedok ultima ratio.

Predmetom skúmania v tomto príspevku je súdna ochrana úniového práva v prípade, že k jeho porušovaniu dochádza zo strany členských štátov EÚ. Sú to práve členské štáty, ktoré sú v rozhodujúcej miere zodpovedné za správnu aplikáciu jednotlivých prameňov úniového práva, správnu a včasnú transpozíciu smerníc, ktoré obsahujú kľúčové práva a povinnosti stanovené Úniou predovšetkým na zabezpečenie vnútorného trhu. Úspech pri dosahovaní početných cieľov EÚ, ktoré sú stanové v zakladajúcich zmluvách² a právnych predpisoch, závisí od účinného uplatňovania úniového práva v jednotlivých členských štátoch. Právne predpisy neslúžia svojmu účelu v plnej miere, ak sa riadne neuplatňujú a nepresadzujú v právnych vzťahoch na vnútroštátnej úrovni, kde majú príslušné kontrolné právomoci a jurisdikciu vnútroštátne orgány členských štátov.

Porušovanie úniového práva zo strany členských štátov môže nastať jednak:

- i) ich pozitívnym konaním, ktoré spočíva v nesprávnej, neúplnej aplikácii úniovej normy, alebo
- ii) prijatím alebo aplikáciou takej vnútroštátnej normy, ktorá je v rozpore s úniovým ustanovením, alebo
- iii) omisívnym konaním, najmä odmietnutím plniť akékoľvek povinnosti, ktoré sú členské štáty povinné na základe úniového práva dodržiavať, napríklad netransponovaním smerníc.

Formou porušenia bude teda predovšetkým legislatívna (ne)činnosť zákonodarných orgánov členských štátov (súvisiaca najmä s transpozíciou smerníc). Časté sú aj prípady faktického konania a jeho nesúladu s úniovými záväzkami (neoprávnené kontroly tovaru, zadržanie tovaru, odmietnutie vydať povolenie atď.), obzvlášť prípady protiprávneho postupu administratívnych orgánov členských štátov (colných, daňových, živnostenských a pod.).

Tak úniová zásada na účinnú súdnu ochranu, ako aj vnútroštátne základné právo na súdnu ochranu majú svoj predobraz v ustanoveniach čl. 13 (právo na účinný prostriedok nápravy) a čl. 6 (právo na spravodlivé súdne konanie) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd z roku 1950 v znení protokolu č. 14, ktorým sú všetky členské štáty EÚ viazané (SR a ČR od 18. marca 1992). Z uvedeného dôvodu je súdna ochrana porušovania práva EÚ prepojená aj s ďalším nadnárodným súdnym mechanizmom, ktorý vytvára Európsky súd pre ľudské práva.³

Obe vyššie uvedené zásady sú prepojené s ďalšími princípmi a zásadami odvodenými buď v rámci práva Únie (napr. zásada prednosti, zásada priameho účinku a pod.), alebo pramene z vnútroštátnych právnych systémov (napr. zásada proporcionality, zásada zákazu retroaktivity, zásada dobrej správy, ne bis in idem,

² Pozri článok 3 Zmluvy o Európskej únii.

³ Pozri Slašťan, M.: Efektívnosť súdnej ochrany pred porušovaním práva EÚ členskými štátmi, Bratislava: EUROIURIS a SAEP, 2012, s. 10.

zásada náh
s ktorými s
curia, zásad

Základné č štátmi

Súdnu o
na základe v
a aktívnej le

a) Súdny

neobme

podľa čl

subjektu

len inštit

len ako

prejudici

v hlavno

livcov (tz

b) vnútroštát

orgánmi.

porušovan

vnútroštát

pisov (tzv.

Vyššie uved
subjektu, ktorý
rozhodne.

Už v rámci
konania v rámci
oddelené a na
skutočnosti, ka
škody, môže
vyplývajúcej

Centralizov ní povinnos

Jedným
porušujúcim
podľa usta

zásada náhrady škody za porušené právo, zákazu bezdôvodného obohatenia a pod.), s ktorými sú rovnocenné, alebo ktoré ich bližšie špecifikujú (napr. zásada iura novit curia, zásada zákonnosti sankcií, a pod.).

Základné členenie súdnej ochrany pred porušovaním únievého práva členskými štátmi

Súdnu ochranu pred porušovaním únievého práva členskými štátmi môžeme členiť na základe viacerých kritérií, z ktorých možno uviesť napr. kritérium teritoriality súdu a aktívnej legitimácie jednotlivcov, na súdnu ochranu poskytovanú:

- a) Súdnym dvorom Európskej únie, ktorý zabezpečuje univerzálnu a rozsahom neobmedzenú ochranu únievého práva voči konaniu všetkých členských štátov podľa čl. 258 až 260 ZFEÚ, ktorá je však z hľadiska aktívne legitimovaného subjektu v konaní pred Súdnym dvorom pre jednotlivcov vylúčená a vyhradená len inštitúciám EÚ (Európskej komisii), resp. inému členskému štátu alebo pôsobí len ako ochrana nepriama (subsidiárna a incidenčná), ktorá prostredníctvom prejudiciálneho konania podľa čl. 267 ZFEÚ napomáha vnútroštátnemu súdu v hlavnom konaní efektívne a priamo zabezpečiť súdnu ochranu pre jednotlivcov (tzv. *centralizovaná súdna ochrana*) a
- b) vnútroštátnymi súdmi, jednak všeobecnými súdmi, ako aj špeciálnymi súdnymi orgánmi, vrátane ústavných súdov, ktoré poskytujú primárnu ochranu práv porušovaných členskými štátmi pre fyzické a právnické osoby v medziach vnútroštátnych občianskych, správnych a trestných súdnych procesných predpisov (tzv. *decentralizovaná súdna ochrana*).

Vyššie uvedené členenie má naviac rozhodujúci význam z pohľadu kritéria subjektu, ktorý porušenie únievého práva členským štátom posúdi a meritórne o ňom rozhodne.

Už v rámci konania o prejudiciálnej otázke podľa čl. 267 ZFEÚ, ako osobitného konania v rámci centralizovaného súdneho systému je zrejmé, že oba modely nie sú oddelené a na sebe nezávislé. Ich vzájomná determinovanosť vyplýva napríklad zo skutočnosti, keď nárok na vnútroštátnej úrovni uplatnený v rámci žaloby o náhradu škody, môže byť dôsledkom predchádzajúceho konania o porušenie povinnosti vyplývajúcej z únievého práva v konaní pred Súdnym dvorom EÚ podľa čl. 258 ZFEÚ.

Centralizovaný model súdnej ochrany práva EÚ – všeobecné konanie o porušení povinností vyplývajúcich z únievého práva podľa čl. 258 až 260 ods. 2 ZFEÚ

Jedným z kľúčových nástrojov realizovateľných voči členským štátom porušujúcich záväzky vyplývajúce z únievého práva je administratívne a súdne konanie podľa ustanovení čl. 258 až 260 ods. 2 ZFEÚ, nazývané aj ako konanie o porušení

alebo konanie o nesplnení povinnosti (angl. *infringement proceedings*).⁴ Účelom tohto konania je ochrana únievého práva ako celku, nielen Zmluvy o EÚ a Zmluvy o fungovaní EÚ a záujem na dodržiavaní tak primárneho a sekundárneho únievého práva, ako aj medzinárodných zmlúv uzatvorených Úniou, resp. zaväzujúcich EÚ. Súdny dvor je v rámci tohto konania o porušení povinností členským štátom oprávnený preskúmať akékoľvek konanie členského štátu či jeho zanedbanie povinností (nečinnosť), a to z akéhokoľvek dôvodu, ktorý sa týka nesprávneho uplatňovania únievého práva s niekoľkými výnimkami, ktoré všeobecne vymedzujú hranice jeho právomocí.

Charakteristickým pre toto konanie je fakt, že kontrola dodržiavania záväzkov vyplývajúcich z únievého právneho poriadku nie je ponechaná na samotné členské štáty, ale predovšetkým sa opiera o kontrolné právomoci Komisie a jej funkciu „strážkyne zmluvy“, ktorú naplňa v zmysle čl. 17 ZEÚ. Efektívnosti tohto konania napomáha povaha jurisdikcie Súdneho dvora, ktorá je:

- a) obligatórna a výlučná, t. j. nemôže byť ani predmetom akejkoľvek výhrady členského štátu, a
- b) bez akejkoľvek väzby na reciprocitu.⁵

Zodpovednosť za porušenie únievého práva, ktorej členský štát v tomto konaní podlieha, vychádza zo zásady striktnnej objektívnej zodpovednosti bez možnosti vyvinenia, v rámci ktorej existencia škody ani nie je nevyhnutnou podmienkou tohto konania.

Funkciou konania o porušení povinnosti je navyše aj stanoviť presný rozsah povinnosti štátu v prípade divergentného výkladu jeho únievých povinností a zabezpečiť tak uniformnú aplikáciu práva EÚ na celom jeho území.⁶

Podmienky konania o porušení povinností vyplývajúcich z únievého práva možno všeobecne odvodiť z jeho predmetu tak, ako je stanovený v prvých odsekoch čl. 258 a 259 a prvom odseku čl. 260 ZFEÚ. Rozhodujúcim predmetom konania je zistiť a konštatovať porušenie práva EÚ zo strany členského štátu. V súhrne ide o podmienky, ktoré možno rozlíšiť na:

- a) existenciu porušenia únievého práva,
- b) zo strany členského štátu ako pasívne legitimovaného subjektu,
- c) na základe žaloby aktívne legitimovaného subjektu, ktorým je Komisia alebo iný členský štát.⁷

⁴ Konanie o porušení povinností vyplývajúcich z únievého práva členským štátom podľa článkov 258 až 260 ZFEÚ, označuje primárne právo skôr ako konanie o porušenie zakladajúcich zmlúv (pozri znenie čl. 258 ods. 1 a 259 ods. 1 ZFEÚ: „...členský štát nesplnil povinnosť, ktorá pre neho vyplýva zo zmlúv...“).

⁵ Pozri Simon, D.: Komunitární právní řád. Praha: ASPI, 2005, str. 636 – 637.

⁶ rozsudok SD ES 7/71, Komisia v. Francúzsko, 14. 12. 1971, Zb. s. 1003.

⁷ Pozri Siman, M. – Slašťan, M.: Súdny systém Európskej únie. 3. vydanie. Bratislava: EUROIU-RIS – Európske právne centrum, 2010, str. 371 a nasl.

Možno u
258 až 260 o
vzťahu len k
vyplývajúcer

- a) konanie
ponoval
- b) konanie
- c) konanie
- d) konanie
- e) konanie
ZFEÚ; a
- f) konanie
písm. d)

Centralizova čl. 267 ZFEÚ

Do central
vzájomnej spol
tzv. prejudiciál
Ide o súdnu o
konaní) vnútro
zo strany člens
súdnej inštitúci
záväzkov vyp

Cieľom pr
dvora, je zabez
ktoré sú v prav
nesporovým k

Súdny d

- i) výklade
- ii) platnos

Práve
nepriamo p
EÚ. Okrem
Únie, ku
napomoc

⁸ Pozri S
RIS – Eur

Možno uviesť, že okrem všeobecného konania o porušení povinnosti podľa čl. 258 až 260 ods. 2 ZFEÚ, existujú aj špeciálne konania, ktoré je možné realizovať vo vzťahu len k porušovaniu určitého ustanovenia práva EÚ alebo povinnosti z neho vyplývajúceho, najmä:

- a) konanie o porušení povinnosti oznámiť opatrenie, ktorým členský štát transponoval smernicu podľa čl. 260 ods. 3 ZFEÚ,
- b) konanie o protiprávne poskytnutej štátnej pomoci podľa článku 108 ZFEÚ,
- c) konanie o porušení článkov 346 alebo 347 ZFEÚ (konanie podľa čl. 348 ZFEÚ),
- d) konanie o porušení povinnosti podľa článku 106 ods. 3 a 114 ods. 9 ZFEÚ,
- e) konanie o porušení povinnosti členských štátov podľa článku 271 písm. a) ZFEÚ; a nakoniec
- f) konanie o porušení povinnosti národnými centrálnymi bankami podľa čl. 271 písm. d) ZFEÚ.

Centralizovaný model súdnej ochrany práva EÚ – prejudiciálne konanie podľa čl. 267 ZFEÚ

Do centralizovaného modelu aj ďalší prostriedok súdnej ochrany, a to inštitút vzájomnej spolupráce Súdneho dvora a vnútroštátnych súdov členských štátov, v rámci tzv. prejudiciálneho konania podľa čl. 267 ZFEÚ (angl. *preliminary ruling procedure*). Ide o súdnu ochranu únieového práva, ktorú poskytujú síce primárne (v hlavnom konaní) vnútroštátne súdy, ale ktoré predbežnú otázku porušenia únieového práva zo strany členských štátov ponechávajú na vyriešenie Súdnemu dvoru, ako centrálnej súdnej inštitúcii EÚ, ktorá má v tomto smere výlučnú právomoc konštatovať porušenie záväzkov vyplývajúcich z práva EÚ.

Cieľom prejudiciálneho konania, ktoré tvorí približne polovicu nápadu Súdneho dvora, je zabezpečiť jednotný výklad a aplikáciu práva Únie, a nie riešiť konkrétne spory, ktoré sú v právomoci vnútroštátnych súdov. Prejudiciálne konanie je teda nepriamym a nesporovým konaním, ktoré sa môže začať na návrh vnútroštátneho súdneho orgánu.⁸

Súdny dvor má právomoc rozhodovať v rámci prejudiciálneho konania o:

- i) výklade ktoréhokoľvek prameňa práva EÚ,
- ii) platnosti sekundárneho práva EÚ.

Práve v rámci prejudiciálneho konania o výklade únieového práva Súdny dvor nepriamo posudzuje aj zlučiteľnosť vnútroštátnych právnych predpisov s právom EÚ. Okrem toho, že prejudiciálne konanie odstraňuje rozdiely vo výklade práva Únie, ku ktorého aplikácii dochádza na vnútroštátnej úrovni, jeho úlohou je tiež napomôcť správnej aplikácii tým, že slúži vnútroštátnemu súdu ako prostriedok na

⁸ Pozri Siman, M. – Slašťan, M.: Súdny systém Európskej únie. 3. vydanie. Bratislava: EUROIU-RIS – Európske právne centrum, 2010, str. 280.

vyriešenie ťažkostí, s ktorými sa môže tento súd stretnúť pri zabezpečovaní úplného účinku práva Únie.⁹

Prejudiciálne konanie je založené na spolupráci medzi vnútroštátnym a úniovým sudcom pri vytváraní súdneho rozhodnutia a prebieha v troch fázach:

- prvú fázu predstavuje vnútroštátne konanie s úniovým prvkom až do podania prejudiciálnej otázky vnútroštátnym súdom;
- druhá fáza sa odohráva na Súdnom dvore, ktorý rozhoduje o prejudiciálnej otázke a svoje rozhodnutie oznámi vnútroštátnemu súdu, ktorý prejudiciálnu otázku podal;
- v tretej fáze vnútroštátny súd pokračuje v prerušenom konaní a rozhodne v merite veci berúc do úvahy prejudiciálny rozsudok Súdneho dvora.¹⁰

Decentralizovaný model súdnej ochrany práva EÚ

Predovšetkým je nutné konštatovať, že v rámci tohto modelu súdnej ochrany úniového práva súdny spor neopúšťa v žiadnej svojej fáze súdneho konania územie členského štátu a rozsudok vnútroštátneho súdu o porušení práva EÚ orgánom verejnej moci členského štátu je rozhodnutím spočívajúcim na jeho vlastnom uvážení a právnom posúdení.

Úlohou vnútroštátnych súdov v tomto decentralizovanom systéme súdnej ochrany je predovšetkým na základe zásady lojálnej spolupráce uvedenej v článku 4 ods. 3 Z EÚ zabezpečiť ochranu práv, ktoré fyzickým a právnickým osobám vyplývajú z úniového práva. Presnejšie povedané, vnútroštátny súd je v medziach svojich právomocí povinný za každých okolností aplikovať právo Únie ako celok a chrániť práva, ktoré úniový právny poriadok priznáva fyzickým a právnickým osobám.¹¹

Medzi vnútroštátne prostriedky súdnej ochrany úniového práva, o ktorých rozhodujú iba vnútroštátne súdy, možno zaradiť najmä:

- i) obnovu súdneho konania podľa § 238 Občianskeho súdneho poriadku,
- ii) konanie o náhradu škody, a tiež
- iii) ústavnú sťažnosť.

Ad i)

Povinnosť dodržiavať úniové právo vyplýva slovenským súdom predovšetkým z článku 144 ods. 1 Ústavy SR, na základe ktorého sú sudcovia pri rozhodovaní viazaní aj medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 Ústavy SR, t. j. Zmluvou o Európskej únii, Zmluvou o fungovaní Európskej únie, ale aj ostatnými prameňmi primárneho

⁹ Rozsudok Súdneho dvora vo veci 166/73, Rheinmühlen, 16.1.1974, Zb. s. 33, bod 2.

¹⁰ Pozri Siman, M. – Slašťan, M.: Súdny systém Európskej únie. 3. vydanie. Bratislava: EUROIU-RIS – Európske právne centrum, 2010, str. 283.

¹¹ Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-213/89, Factortame, 19.6.1990, Zb. s. I-2433; C-312/93, Peterbroeck, 14.12.1995, Zb. s. 4599, bod 12, (106/77 Simmenthal II, 9.3.1978, Zb. s. 629, bod 21.

práva Európskej únie konania odmietol a resp. dovolací dôvod OSP resp. § 241 ods. súdneho rozhodnutia, súdnom konaní do je podanie mimoriadneho právneho posúdenia v dovolania v lehote jed troch mesiacov od dor ods. 2 písm. c) OSP v alebo § 239 OSP; § 37

Práve v prípade, že Súdneho dvora, môže

Požiadavka právnej v relácii s princípom Preto prelomenie zas strohého a „rozhod Siderurgica SpA, in v prípade, ak pred v rozpore s právom

Ad ii)

Pokiaľ ide o jednotlivcom z táto je súčasťou právneho poriadku

Členské štáty spôsobenú por (napr. žaloby o v rukách žalob

Je dôležité Súdny dvor štátom v rámci

¹² Pozri najmä Evans, C-63/01, 30; Haim, C-8.10.1996, Zb. du pecheur a a 9/90, 19.11. ¹³ Siman, M. právne cent

práva Európskej únie. Ak by slovenský prvostupňový súd napriek návrhu účastníka konania odmietol aplikovať právo Únie, môže to účastník použiť ako odvolací resp. dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 205 ods. 2 písm. f) OSP resp. § 241 ods. 2 písm. c) OSP]. Určitú možnosť preskúmania právoplatného súdneho rozhodnutia, ktoré je v rozpore s úniovým právom, predstavuje v občianskom súdnom konaní do jedného roka od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia aj podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 243f ods. 1 písm. c) OSP], prípadne iluzórne podanie dovolania v lehote jedného mesiaca od právoplatnosti [v trestnom konaní v lehote troch mesiacov od doručenia) napadnutého rozhodnutia z rovnakého dôvodu [§ 241 ods. 2 písm. c) OSP v prípadoch prípustnosti dovolania na základe § 238 ods. 1 až 3 alebo § 239 OSP; § 371 ods. 1 písm. i) TP].

Práve v prípade, že konečné slovenské súdne rozhodnutie je v rozpore rozhodnutím Súdneho dvora, môže účastník požiadať o obnovu konania [§ 228 ods. 1 písm. e) OSP].

Požiadavka právnej istoty predstavuje jeden zo základov právneho štátu, ktorý má v relácii s princípom legality či správnosti rozhodnutí zásadne prioritné postavenie. Preto prelomenie zásady *rei iudicate* by preto malo byť výnimočné. Vychádzajúc zo strohého a „rozhodného“ konštatovania Súdneho dvora vo veci C-119/05 *Lucchini Siderurgica SpA*, úniovému právu naopak odporuje uplatnenie zásady *res iudicata* v prípade, ak predstavuje prekážku vrátenia štátnej pomoci, ktorá bola poskytnutá v rozpore s právom EÚ.

Ad ii)

Pokiaľ ide o zásadu zodpovednosti členského štátu za škody, ktoré spôsobil jednotlivcom z dôvodu porušenia úniového práva, možno jednoznačne uviesť, že táto je súčasťou systému Zmluvy o fungovaní Európskej únie a tým aj úniového právneho poriadku, čo síce vyplýva doposiaľ iba z judikatúry Súdneho dvora EÚ.¹²

Členské štáty sú preto povinné nahradiť fyzickým a právnickým osobám škodu spôsobenú porušením úniového práva. Definovanie povahy a právneho základu žaloby (napr. žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia alebo žaloby o náhradu škody) je v rukách žalobcu pod prípadným dohľadom vnútroštátneho súdu.¹³

Je dôležité podotknúť, že náhradu škody nemožno viazať na požiadavku, aby Súdny dvor predtým konštatoval porušenie úniového práva dotknutým členským štátom v rámci konania o nesplnenie povinnosti podľa článku 258 ZFEÚ (). Takáto

¹² Pozri najmä rozsudky Súdneho dvora vo veciach C-445/06, *Danske Slagterier*, 24.3.2009, bod 19; *Evans*, C-63/01, 4.12.2003, Zb. s. I-14447, bod 82, *Köbler*, C-224/01, 30.9.2003, Zb. s. I-10239, bod 30; *Haim*, C-424/97, 4.7.2000, Zb. s. I-5123, bod 26; *Dillenkofer*, C-178, 179, 188, 189 a 190/94, 8.10.1996, Zb. s. I-4845, bod 20; *Hedley Lomas*, C-5/94, 23.5.1996, Zb. s. I-2553, bod 24; *Brasserie du pecheur a Factortame*, C-46 a 48/93, 5.3.1996, Zb. s. I-1029, bod 31; *Francovich a Bonifaci*, C-6 a 9/90, 19.11.1991, Zb. s. I-5357, bod 35 a pod.

¹³ *Siman*, M. – *Slašťan*, M.: *Právo Európskej únie*. 1. vydanie. Bratislava: EUROIURIS – Európske právne centrum, 2012, str. 426.

podmienka by bola v rozpore so zásadou účinnosti, pretože na konanie o nesplnení povinnosti poškodený subjekt nemá žiadny vplyv a môže iba podať podnet na Komisiu, aby uvedené porušenie práva Únie dotknutým členským štátom podľa svojho uváženia prešetrila a vyvodila z neho prípadné dôsledky.¹⁴ Existencia rozsudku, ktorým Súdny dvor konštatuje porušenie povinnosti členského štátu, môže byť síce dôležitým, ale nie je jediným prostriedkom overenia splnenia podmienky dostatočne závažného porušenia úniového práva.

V prípade náhrady škody, ktorú spôsobí Slovenská republika, resp. jej orgán verejnej moci porušením práva Únie, nutné je dodať, že táto náhrada sa riadi primárne právom Únie, predovšetkým judikatúrou Súdneho dvora k podmienkam zodpovednosti štátu za škodu a subsidiárne zákonom č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“), prípadne Občianskym zákonníkom. Zákon o zodpovednosti za škodu však predpokladá iba jeden spôsob porušenia práva Únie, a to neskorú alebo nesprávnú transpozíciu smernice, za ktorú zodpovedá príslušné ministerstvo alebo iný ústredný orgán štátnej správy (§ 4 ods. 1 písm. d) zákona č. 514/2003 Z. z.), pričom porušenie práva Únie môže vzniknúť aj inými spôsobmi, napríklad prijatím alebo ponechaním v platnosti legislatívy nezlučiteľnej s právom Únie, za ktorú by v mene Slovenskej republiky zodpovedal orgán, ktorý túto legislatívu prijal (napríklad Národná rada Slovenskej republiky, Vláda Slovenskej republiky alebo príslušné ministerstvá). Okrem toho ustanovenie § 6 ods. 1 zákona o zodpovednosti za škodu podmieňuje v prípade škody spôsobenej právoplatným nezákonným rozhodnutím právo na jej náhradu zrušením alebo zmenou tohto rozhodnutia pre nezákonnosť príslušným orgánom. Judikatúra Súdneho dvora splnenie tejto podmienky pre uplatnenie práva na náhradu škody nevyžaduje.¹⁵

Ad iii)

Pokiaľ existujú relevantné dôvody použitia vnútroštátnych inštitútov súdnej ochrany uvedených vyššie, niet dôvodu sa domnievať, že ultima ratio a subsidiárny prostriedok ochrany základných práv a slobôd – podanie ústavnej sťažnosti, bude porušovanie práva EÚ vylučovať.

Ústavný súd Slovenskej republiky v súčasnosti konštantne judikuje, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu je aj právo účastníka konania, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorá má základ v právnom poriadku Slovenskej republiky vrátane medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná a ktoré sú súčasťou jej právneho poriadku. V súlade s judikatúrou ústavného súdu účastník konania má právo na to, aby každý spor alebo

¹⁴ Rozsudok Súdneho dvora vo veci *Danske Slagterier*, C-445/06, 24.3.2009, bod 37, 44; *Dillenkofer*, C-178, 179, 188, 189 a 190/94, 8.10.1996, Zb. s. I-4845, bod 28, *Brasserie du pecheur a Factortame*, C-46 a 48/93, 5.3.1996, Zb. s. I-1029, bod 95.

¹⁵ Pozri *Siman*, M. – *Slašťan*, M.: *Právo Európskej únie*. 1. vydanie. Bratislava: EUROIURIS – Európske právne centrum, 2012, str. 441.

iná právna vec sa adekvátneho práva Slovenskej republiky ZFEÚ v konaní obsiahnutý v rozsudku samej.¹⁶ Z tohto nielen vo vzťahu k inštitútom centra 267 ZFEÚ).

Ústavnú súdnu inštitucionálnu prenesených práv, ktorý mu je poriadku, najmä únie, ide o taký účel a význam súvislosti s práva a aplikáciu práva aplikovanej práva absentujú, sú prípadne ak sú spravodlivosť ktorej aplikácia súdneho rozhodnutia noriem, ktoré slovenských

Záver

Stále súdnej ochrany transformácie Súdneho dvora rozsudok vrátane Paralelný Taliansko prijatý vyhlásenie

¹⁶ Pozri
¹⁷ Pozri
¹⁸ Rozs
¹⁹ Rozs

iná právna vec sa pred vnútroštátnym súdom rozhodovala na základe správneho a adekvátneho právneho základu. Súčasťou takého právneho základu však po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie je aj výklad únieového práva podľa čl. 267 ZFEÚ v konaní o prejudiciálnej otázke. V takom prípade tvorí výklad práva EÚ obsiahnutý v rozsudku Súdneho dvora súčasť právneho základu rozhodovania vo veci samej.¹⁶ Z tohto vyplýva subsidiarity tohto typu decentralizovanej súdnej ochrany nielen vo vzťahu k ostatným vnútroštátnym právnym prostriedkom, ale aj k niektorým inštitútom centralizovanej súdnej ochrany (napr. prejudiciálnemu konaniu podľa čl. 267 ZFEÚ).

Ústavný súd SR navyiac v konaní o ústavnej sťažnosti uznáva funkčnosť inštitucionálneho rámca Európskej únie pre zaistenie kontroly rozsahu výkonu prenesených právomocí. Ak napríklad všeobecný súd zjavne prekročí rozsah právomocí, ktorý mu je priznaný pôsobením európskeho práva v rámci vnútroštátneho ústavného poriadku, najmä tým, že si prisvojí právomoc, ktorá je zverená iným orgánom Európskej únie, ide o takú interpretáciu a aplikáciu právnej normy, ktorá zásadne popiera jej účel a význam. O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia v súvislosti s právnym posúdením ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06), pričom právnou normou, ktorej aplikácia zo strany súdu môže viesť k zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti súdneho rozhodnutia, je aj nesporne aplikovateľná norma práva Európskej únie vrátane noriem, ktoré rozhraničujú právomoc medzi orgánmi Slovenskej republiky (vrátane slovenských súdov) a orgánmi Európskej únie.¹⁷

Záver

Stále rastúci význam únieového práva spolu s priznaním viacerých inštitútov súdnej ochrany správneho výkladu a uplatňovania tohto práva vnútroštátnym súdom transformovali súdy členských štátov na kľúčových aktérov súdnej spolupráce medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi súdmi. Aj v tomto kontexte je nutné vykladať rozsudok Köbler¹⁸, ktorý zavádza zodpovednosť členských štátov za súdne akty, vrátane členských štátov, v ktorých tieto prostriedky nápravy na súdoch neexistujú. Paralelne s týmto vývojom a na základe žaloby Komisie Súdny dvor vo veci Komisia/Taliansko¹⁹ ukončil pretrvávajúcu zdržanlivosť týchto dvoch inštitúcií podať a prijať žaloby o nesplnenie povinností proti členským štátom na základe rozsudkov vyhlásených ich vnútroštátnymi súdmi. V rozsudku Köbler aj v rozsudku Komisia/

¹⁶ Pozri nálež Ústavného súdu SR z 3.11. 2011, sp.zn. II. ÚS 129/2010.

¹⁷ Pozri nálež Ústavného súdu zo 6.4. 2011 sp.zn. II. ÚS 501/2010.

¹⁸ Rozsudok Súdneho dvora z 30. septembra 2003, Köbler, C-224/01, Zb. s. I-10239.

¹⁹ Rozsudok Súdneho dvora z 9. decembra 2003, C-129/00, Zb. s. I-4637.

Taliansko Súdny dvor označil súdy posledného stupňa za kľúčových aktérov, ktorým prináleží zodpovednosť za dodržanie a zaistenie dodržiavania práva Únie. Na uplatnenie týchto žalôb je tiež osobitne významná skutočnosť, či súdy predložili alebo nepredložili Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku, resp. či neobišli centrálny model úniovej súdnej ochrany.

Do budúcnosti tak sú tak oba modely súdnej ochrany práva EÚ „odsúdené“ na vzájomnú spoluprácu, pričom nemožno očakávať iné zásahy „zvonku“, ale práve len dopĺňanie, prípadne nahradzovanie jednotlivých opravných prostriedkov, konaní a žalôb. V tomto smere bude mať zrejme ďalšie „slovo“ Európsky súd pre ľudské práva po pristúpení EÚ k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktoré od platnosti Lisabonskej zmluvy 1. decembra 2009 stále očakávame.

Použitá literatúra

- SIMON, D.: Komunitární právní řád. Praha: ASPI, 2005
SIMAN, M. – SLAŠŤAN, M.: Súdny systém Európskej únie. 3. vydanie. Bratislava: EUROIURIS – Európske právne centrum, 2010
SIMAN, M. – SLAŠŤAN, M.: Právo Európskej únie. 1. vydanie. Bratislava: EUROIURIS – Európske právne centrum, 2012
SLAŠŤAN, M.: Efektívnosť súdnej ochrany pred porušovaním práva EÚ členskými štátmi, Bratislava: EUROIURIS a SAEP, 2012

Abstrakt

Spôsobilosť n
Príspevok poje
na právne úkon
súdneho poriad
obmedzenia sp

Abstract

Legal capacity
recent view of
of changes that
can see the trea
which our lega

Spôsobilosť n

Spôsobilosť
úkonmi nadob
vzťahov, uzat
právnym nás

Pri pohľade
písomných p
klinovým p
boli v starov
chorých po
kresťanskej

V prípade
zmysle Zák
magistrát na

¹ JUDr. Katarína
Univerzita Na

9 788055 708676

ISBN 978-80-557-0867-6